

UDENRIGSMINISTERIET

EUKOOR, sagsnr.:
Den 5. april 2024 2024

SAMLENOTAT

1. Importtold på russisk og belarusisk korn: Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af bilag 1 i forordning (EØF) nr. 2658/87 af 23. juli 1987 om told- og statistiknomenklaturen og Den Fælles Toldtarif 2

1. Importtold på russisk og belarusisk korn: Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af bilag 1 i forordning (EØF) nr. 2658/87 af 23. juli 1987 om told- og statistiknomenklaturen og Den Fælles Toldtarif

KOM (2024) 0148

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til Rådets forordning om ændringer i forordning (EØF) nr. 2658/87 af 23. juli 1987 om told- og statistiknomenklaturen og Den Fælles Toldtarif med det formål at begrænse importen af en række landbrugsvarer fra Rusland og Belarus og derved forhindre dels mulig forstyrrelse af EU-markedet og dels fortsatte indtægter til russiske økonomi. Konkret lægges op til markante toldforhøjelser på korn, oliefrø og afledte produkter, som i dag har enten ingen told eller meget lav told. De pågældende produkter vil samtidig blive udelukket fra adgang til EU's toldkontingenter. Forslaget skal ses i sammenhæng med EU's sanktioner mod Rusland og Belarus og støtte til Ukraine efter den russiske invasion og ventes behandlet i hasteprocedure i Rådet. Forslaget ventes at ikke at have statsfinansielle konsekvenser og at have begrænsede konsekvenser for dansk erhvervsliv. Regeringen støtter forslaget.

2. Baggrund

Som del af reaktionen på Ruslands aggression mod Ukraine besluttede EU i marts 2022 at fratage Rusland dets såkaldte MFN-status ("most favoured nation") i WTO under henvisning til bl.a. GATT-bestemmelser om beskyttelse af sikkerhedsmæssige interesser. Dermed etableredes et WTO-medholdeligt juridisk grundlag for en mulig indførelse af tiltag over for Rusland på importområdet som supplement til sanktionsmæssige tiltag vedr. eksportkontrol mv. Flere allierede lande tog tilsvarende skridt. Australien, Canada og New Zealand har efterfølgende indført en generel told på 35% på russisk import og Storbritannien og USA indført målrettet told på udvalgte varegrupper, mens EU ikke før nu har gjort brug af dette toldinstrument over for Rusland.

EU's såkaldte *erga omnes*-toldsatser – de todsatser, der gælder for alle lande/toldområder, med hvilke EU ikke har frihandelsaftaler eller andre handelspræferencearrangementer – varierer meget afhængigt af det konkrete produkt: Enten er satserne ganske høje med det resultat, at der ingen handel er, eller tolden er nul eller meget lav og udgør dermed ikke en hindring for salg til EU.

Globalt set er Rusland en meget betydelig producent og eksportør af korn, oliefrø og afledte produkter med en samlet eksport til verdensmarkederne på 55 mio. tons i 2022-23, heraf 4,2 mio. tons til EU. Kommissionen vurderer, at Rusland hurtigt vil kunne omdirigere betydelige mængder korn mv. til EU og derved dels yderligere forstyrre EU-markedet for de pågældende varer og Toldunionens funktionsmåde, dels generere betydelige yderligere indtægter til fordel for den russiske økonomi og krigsindsats. Hertil kommer, at Rusland ulovligt beslaglægger store mængder korn og oliefrø produceret på ukrainsk territorium og markedsfører dem som "russiske" på deres eksportmarkeder. Da produkterne ofte overføres til Rusland, inden de sælges videre, er det meget vanskeligt at fastslå deres oprindelse. Samlet set anser Kommissionen det derfor for nødvendigt at tage skridt til at sikre, at korn, oliefrø og afledte produkter fra Rusland ikke fortsat kan indføres i EU på samme vilkår som tilsvarende produkter fra andre lande/toldområder uden præferencestatus.

Belarus eksporterer kun begrænsede mængder korn mv. til EU (ifølge Kommissionen svarende til 610.000 tons i 2023) og er ikke en væsentlig producent eller eksportør, men er inkluderet i

forslaget pga. landets tætte politiske og økonomiske bånd med Rusland, som skaber en betydelig risiko for ulovlig kanalisering af russiske produkter til EU via det belarusiske marked.

Den samlede eksport fra Rusland og Belarus af korn, oliefrø og afledte produkter udgjorde 4,8 mio. ton i 2023. En foreløbig opgørelse fra Toldstyrelsen viser, at importen til Danmark af disse produktgrupper havde en værdi af ca. 172 mio. kr. i 2023, svarende til ca. 1,5% af EU's import.

3. Formål og indhold

Kommissionen har den 22. marts 2024 fremlagt forslag til forordning om markante forhøjelser af EU-tolden på korn, oliefrø og afledte produkter fra Rusland og Belarus med det formål at begrænse importen til EU. Der er i dag enten ingen told eller meget lav told på de pågældende produktgrupper, og for de flestes vedkommende lægges op til en told på 95 EUR pr. ton for korn og en *ad valorem*-told på 50% for oliefrø og afledte produkter. Forslaget lægger ydermere op til, at de pågældende produkter vil blive udelukket fra adgang til EU's toldkontingenter.

Kommissionen har grundet sagens hast ikke udarbejdet en egentlig konsekvensanalyse af forslaget, men forventer overordnet set, at det vil afføde en betydelig nedgang i importen til EU af korn mv. med oprindelse i eller eksporteret fra Rusland og Belarus, og at dette vil bidrage til diversificering væk fra de to lande. Forslaget ventes at have begrænset betydning for EU-budgettet: På indtægtssiden er de nye toldsatser så prohibitivt høje, at importen ventes stort set at gå i stå og ikke generere flere toldindtægter; til gengæld kan der komme et muligt indtægtstab på beregnet max. 15,77 mio. EUR, hvis den nuværende import fra Rusland og Belarus erstattes af EU-egenproduktion eller import fra handelspartnere med præferentiel adgang til EU, fx Ukraine, hvor der betales lavere eller ingen told. Hvis importen fra Rusland og Belarus derimod erstattes af varer fra andre lande uden præferentiel adgang, vil toldbetalingerne være uændrede.

Forslaget skal ses i sammenhæng med EU's støtte til Ukraine og sanktionerne mod Rusland. Efter at Ruslands aggressionskrig i stort omfang har vanskeliggjort Ukraines mulighed for at sælge korn, oliefrø og afledte produkter – som inden invasionen udgjorde landets primære indtægtskilde – til omverden, har adgang til EU-markedet, hvad enten det har været mhp. transit eller slutsal, udgjort den primære kanal for eksporten af ukrainske varer. Ved at forhøje tolden og dermed priserne på de tilsvarende varer fra Rusland stilles ukrainske produkter bedre i konkurrencen på EU-markedet. Dette er konsistent med de markedsadgangsmuligheder, som EU allerede tilbyder Ukraine under den bilaterale associeringsaftale og den indeholdte handelsaftale og siden juni 2022 har understøttet med midlertidige, ensidige handelsliberaliserende tiltag. Forslaget udgør endvidere et supplement til EU's sanktioner mod Rusland og Belarus, selvom toldforhøjelserne i sig selv ikke er et sanktionsinstrument og kan vedtages med kvalificeret flertalsafgørelse i Rådet, mens egentlige sanktioner kræver enstemmighed.

Da Ruslands og Belarus' eksport til EU af de omfattede produktgrupper er begrænset sammenlignet med verdensmarkedet, vurderes forslaget ikke at have afgørende betydning for EU's landbrugs- og fødevareresektor. Forslaget ventes heller ikke at påvirke den globale fødevarerforsyningsikkerhed negativt. For det første vil russiske og belarusiske varer, der befinder sig i transit i EU på vejen mod andre eksportmarkeder, ikke være omfattet af de højere toldsatser. Dernæst ventes toldforhøjelserne at medføre en så betydelig indskrænkning i eksporten til EU, at der bliver større mængder russisk og belarusisk korn mv. tilgængelig for tredjelande, herunder udviklingslande.

Forslaget ventes behandlet i hasteprocedure i Rådet mhp. snarlig vedtagelse.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Rådet er enelovgiver på forslaget, jf. TEUF art. 31. Europa-Parlamentet høres, men der foreligger endnu ikke en udtalelse.

5. Nærhedsprincippet

Forslaget hører under EU's enekompetence. Nærhedsprincippet finder derfor ikke anvendelse.

6. Gældende dansk ret

Forslaget medfører ikke i sig selv behov for ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Forslaget ventes ikke at have statsfinansielle konsekvenser, fordi handlen med de omfattede produktgrupper er begrænset. Såfremt importen fra Rusland og Belarus til EU – mod forventning – ikke falder som følge af de forhøjede todsatser, kan der blive tale om en stigning i EU's toldindtægter.

Forslaget vurderes ligeledes at have begrænsede konsekvenser for dansk erhvervsliv, omend nogle danske importører muligvis vil være nødt til at finde nye leverandører pga. den højere pris.

Forslaget forventes at medføre øgede administrative meromkostninger af begrænset omfang for staten. Der forventes ikke at være lovgivningsmæssige konsekvenser. Der forventes heller ikke konsekvenser for miljøet og beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes bred opbakning til forslaget og dets formål.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen har på det skarpeste fordømt Ruslands uprovokerede militære aggression imod Ukraine. Det er fortsat regeringens tilgang at støtte de hårdest mulige sanktioner og øvrige tiltag mod Rusland, der kan opnås enighed om i EU-kredsen. Samtidig ser regeringen positivt på tiltag til støtte for Ukraines økonomi, der er hårdt presset af Ruslands invasion. Derfor støtter regeringen forslaget.

Regeringen ønsker generelt at undgå u hensigtsmæssige konsekvenser af sanktioner og sanktionslignende tiltag på civilbefolkning mv. og er derfor tilfreds med, at forslagets fokus på adgang til EU-markedet for russisk og belarusisk korn mv. betyder, at det ikke hindrer eksport til tredje-lande, herunder udviklingslande.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.